

2.7. ACTIVITY OF THE ADJECTIVAL WORD-FORMATION MODEL WITH THE PREFIX NE- IN THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

2.7. АКТИВНІСТЬ ПРИКМЕТНИКОВОЇ СЛОВОТВІРНОЇ МОДЕЛІ З ПРЕФІКСОМ НЕ- У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Сучасний український лексикон періоду незалежності являє собою яскравий потужний пласт, об'єднаний темами незалежності, суверенітету й державності України; історичної та культурної єдності українців і цивілізованого світу; проблемами становлення громадянського суспільства; способами аналізу сучасного політичного процесу в Україні, який неминуче зачіпає проблеми ментальної та культурної ідентичності. Вивчення впливу позамовних чинників на вибір і реалізацію словотворчих ресурсів сучасної номінації перебуває в полі пильної уваги дослідників усіх слов'янських мов. Це праці Ц. Аврамової, Ю. Балтової, К. Бузашової, К. Вашакової, А. П. Грищенко, О. П. Єрмакової, Є. А. Карпіловської, Л. П. Кислюк, К. Клещової, Н. Ф. Клименко, О. І. Коряковцевої, О. Кочерги, М. О. Кронгауза, В. С. Кульчицького, І. Онхайзера, В. Радевої, І. Страмлич-Брезник, І. Г. Милославського, А. Нагурко та інших.

Прикметникова модель з префіксом *не-* демонструє стабільну активність у сучасній мовній практиці. Цей префікс походить з індоєвропейського **nē*, що функціонував з семантикою заперечення,⁷²⁴ на сучасному мовному ґрунті «указує на заперечення, продуктивний, поширений».⁷²⁵ Прикметники з префіксом *не-* заперечують наявність ознаки, названої прикметником-мотиватором. Історично в українській мові можна простежити співвідношення утворень з *без-* і *не-*, які відрізняються семантикою.⁷²⁶

Прикметникові новотвори з префіксом *не-* на позначення заперечення ознаки, названої твірною основою, об'єднано в такі групи:

- 1) термінологізовані прикметники,
- 2) прикметники, які виражають заперечення ознаки,
- 3) прикметники, активізовані у формуванні переносних (метафоризованих), евфемічних значень унаслідок непрямой номінації,
- 4) прикметники у загально-диференційному значенні в родових назвах,
- 5) прикметники у складі індивідуально-авторських новотворів,
- 6) прикметники як складові жаргонізмів.

І. Особливість використання префікса *не-* в окремих терміносистемах окреслюють його ознаки як виразника певної функційно семантичної категорії. Такою є категорія заперечення наявності ознак, що названі твірною основою слова. У добу глобалізації префікс *не-* з його аналогами в німецькій та новогрецькій мовах став дуже продуктивним у загальнолітературних мовах та терміносистемах зокрема.⁷²⁷ Використання *не-* в творенні біологічних термінів має свої особливості в оформленні слів окремими частинами мови, співвідношенні з іншими своїми та запозиченими префіксами заперечної семантики, в існуванні паралельних або еквівалентних одиниць.

Подібно до терміносистеми інформатики в біологічній підсистемі більш поширене вживання прикметників з *не-*, ніж іменників, наприклад в інформатиці: *невідтворений, нерозвантажуваний, незашифрований, невиправний, ненульовий* та в біології: *незапліднений, неклітинний, непарноперистий, непроникний, непророслий, нерозкривний, неспілий, несправжній, нестатевий, нечутливий*.⁷²⁸

⁷²⁴ Етимологічний словник української мови: Т. 4. К., с. 56.

⁷²⁵ Польога Л. М. Словник українських морфем. К., 2009, с. 472.

⁷²⁶ Словотвір сучасної української літературної мови. К., 1979, с. 244-245.

⁷²⁷ Клименко Н. Ф. Українська біологічна термінологія кінця ХХ – початку ХХІ ст.: Монографія. К., 2017, с. 27-28.

⁷²⁸ СУБТ, 2012.

Деякі терміни організовані як термінологічні опозиції:⁷²⁹ *дотичний – недотичний, програмівний – непрограмівний, строгий – нестрогий* тощо. Характерна їхня словотвірна мотивація, майже всіх їх утворено від інших прикметників. Здебільшого ці прикметники стають основою творення іменників-назв абстрактних ознак: *невизначеність, нежиттєздатність, нездатність, непостійність, нестабільність, нестійкість, несхрещуваність*, рідше стану: *нерозходження, неспання*. Спостерігається кілька випадків термінологічного розвитку значення. Прикметники мають спеціальні біологічні значення, що мають шанс перейти до інших термінологічних підсистем або загальнолітературної мови:⁷³⁰ *непророслий* – який не дав паростків, який не проріс; *нерозкривний* – який не здатний розкриватися і вивільняти розміщене в карпелах насіння: *нерозкривний оплодень*; *неспілий* – який не досяг зрілості (про фрукти, овочі) з синонімами *недостиглий, нестиглий*. Терміни зберігають загальні значення і в біологічній підсистемі: *нерухливий* – який мало або повільно рухається, який не відзначається легкістю та швидкістю рухів; *нерухомий* – який не рухається, залишається в тому самому положенні впродовж певного часу; *несприятливий* – який не сприяє кому-, чому-небудь, незручний для кого-, чого-небудь; *нечутливий* – який погано сприймає зовнішні подразнення різної природи. Терміни-прикметники звужують загальну семантику слова, набуваючи біологічної спеціалізації: *неправильний* – який не відповідає певним нормам, правилам, вимогам. Спеціалізація цього прикметника контурно окреслюється в розчленованих номінаціях: *неправильна квітка*; *несправжній* – який не відповідає справжньому, яким повинен бути: *несправжній плід*. Іноді загальне значення слова спеціалізується в розчленованих номінаціях – іменниково-прикметникових словосполученнях: *непостійність* – часта зміна своїх поглядів, звичок, ставлення до кого-, чого-небудь та *непостійність соматична* – коливання кількості хромосом, що спостерігається в хромосомному наборі соматичних клітин багатьох тваринних організмів та людини. Ця номінація має синоніми *непостійність хромосомна, анеуплоїдія соматична*.

Нечисленні випадки розходження семантики твірною прикметника і мотивованого ним іменника абстрактної ознаки: *несумісний* – 1) який не можна одночасно поєднувати з чим-небудь іншим; 2) який не може існувати одночасно з чим-небудь іншим та *несумісність* – контрольована генетично нездатність пилкових трубок у власній квітці проростати в стовпчик і здійснювати запліднення. Семантика цього іменника конкретизована в розчленованих номінаціях: *несумісність гетероморфна / гібридна / гомоморфна / протоплазматична / спорофітна / тканинна / імунологічна* тощо.

У термінологічних прикметниках з *не-* розширюється поле їхньої семантики, адже вони, крім констатації відсутності ознак, мають модальні значення: нездатність до дії, підвладність іншій дії, неможливість її реалізації.

II. Прикметники, які виражають заперечення ознаки, названої твірною основою: *Вони [люди] не хотіли ходити на службу до священників, які служили в КДБ, не хотіли платити гроші в казну Росії, не хотіли слухати службу незрозумілою слов'янською,⁷³¹ З'їхали в долину, зупинились посеред невеликого майданчика;⁷³² Невисокий чувак у костюмі з барвистою хусткою замість краватки, очевидно, їхній старший, зійшов зі сходів і довго цілувався з пресвітером за якимось невідомим мені звичаєм - п'ять разів поспіль,⁷³³ Ще один літак врізався у неприступний мур Пентагона;⁷³⁴ І наш недовбитий, отруєний, ще не зовсім легітимний президент складає присягу на Острозькій Біблії, перед неповним складом парламенту, за відсутності спікера, що зробив їм демарш.⁷³⁵*

⁷²⁹ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. К., 2017, с. 115.

⁷³⁰ Клименко Н. Ф. Українська біологічна термінологія кінця XX – початку XXI ст.: Монографія. К., 2017, с. 29-31.

⁷³¹ Мороз, с. 52.

⁷³² Жадан, с. 241.

⁷³³ Жадан, с. 242.

⁷³⁴ Костенко, с. 181.

⁷³⁵ Костенко, с. 398.

У художньому тексті написання новотвору через дефіс акцентує на опозиції російськомовний – не-російськомовний, порушуючи продуктивний, регулярний зразок словотворення: *Влада розламує Україну. На Схід і Захід. На російськомовних в не-російськомовних.*⁷³⁶

Деякі прикметникові похідні з префіксом *не-* містять оцінні конотації: *Правду кажучи, я їм усім не вірю. Хіба що нетиповому экс-Прем'єру;*⁷³⁷ *Рік 1991-1992 був порівняно непоганим періодом в економічному сенсі;*⁷³⁸ *Продукція комбінату й досі залишається неконкурентоздатною (З газети);*⁷³⁹ *Дії армії Росії в Україні були «надзвичайно некомпетентними», як зауважив The Economist в спеціальному номері з підсумками 2022 року;*⁷⁴⁰ *...деякі персони в цьому журі – м'яко кажучи, одіозні й щонайменше «неполіткоректні»;*⁷⁴¹ *Американська сторона сказала, що не проти передачі літаків, але якщо це зробити через американську базу, Москва може отримати неправильний сигнал;*⁷⁴² *У жовтні 2019 року співробітники Facebook... Виступили проти політики соцмережі, яка дозволяє розміщувати недостовірну політичну рекламу.*⁷⁴³

III. Прикметники, активізовані у формуванні переносних (метафоризованих), евфемічних значень унаслідок непрямой номінації: *неакадемічний, недіалогічний, незахідний, неелітарний, неестоніомовний, неєвропейський, некиївський, неконституційний, некосметичний, немаргінальний, непарламентський, непартнерський, неполіткоректний, нерусифікаторський, неспортивний, нестатусний, нестоличний, неукраїнський, неювілейний*⁷⁴⁴ тощо. Наприклад: *Молодь захопила хвиля нових неформальних рухів та нових стилів альтернативної музики (З газети);*⁷⁴⁵ *Вони – недіалогічні, агресивні (а насправді – дуже перелякані);*⁷⁴⁶ *...по дорозі додому, до рідного неєвропейського дому; ...так званих незахідних цивілізацій і культур; Безумовно, держава через забезпечення певного фінансування підтримуватиме неігрове, дитяче, анімаційне та авторське кіно; ...одна вистава з некиївською пропискою таки планувалася: хотіли запросити Михайла Мельника (театр «Крик», Дніпропетровськ); ...святкування загальнонаціонального «некруглого ювілею»; ...коаліційний уряд готується вже днями подати на розгляд нелегітимної Верховної Ради проект Податкового кодексу; ...більше пасували б визначення «небанальний серіал», «немильний» і... не для всіх;...він [омбудсмен] має бути неполітичною фігурою;*⁷⁴⁷ *Вибачається за свій некосметичний вигляд, не кремпується, виступає, надолужує [про Віктора Ющенка];*⁷⁴⁸ *І тут раптом в інформаційному просторі починають поширювати відверті фейки, мовляв, Стефан Пол Пінтер придбав повний пакет акцій у непрозорий спосіб, хоча у НБУ до угоди не було жодних питань.*⁷⁴⁹ Розширено твірну базу новотворів, які виражають соціально спрямовану оцінку, словотвірна прикметникова модель виявляє активність на суспільну потребу.

IV. Прикметники у загально-диференційному значенні в родових назвах: *Слідом за незалежністю країни люди хотіли свою незалежну церкву;*⁷⁵⁰ *Вона взяла участь у молебні нетрадиційних церков, присвяченому примиренню всіх народів, які були охоплені II Світовою*

⁷³⁶ Костенко, с. 396.

⁷³⁷ Костенко, с. 221.

⁷³⁸ Мороз, с. 46.

⁷³⁹ Нові слова та значення: словник. К., 2009, с. 163.

⁷⁴⁰ ДТ, 04. 01. 2023.

⁷⁴¹ УМ, 31. 10. 2006.

⁷⁴² ДТ, 25. 12. 2022.

⁷⁴³ Мороз, с. 218.

⁷⁴⁴ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. К., 2017, с. 116.

⁷⁴⁵ Нові слова та значення : словник. К., 2009, с. 165.

⁷⁴⁶ УП, 8. 06. 2006.

⁷⁴⁷ АРСУН, с. 230-231.

⁷⁴⁸ Костенко, с. 373.

⁷⁴⁹ НЧ, 4. 01. 2023.

⁷⁵⁰ Мороз, с. 52.

війною; Отак і живемо у своїй незалежній державі, мій твого не розуміє – з кого зліпити громадянське суспільство;⁷⁵¹ Наш гарант, схоже, забезпечив собі наступника і по лінії ненормативної лексики;⁷⁵² ...Канада вже надіслала ВСУ нелетальне військове обладнання...;⁷⁵³ І неядерна війна з Китаєм чи навіть пряме протистояння з Росією, швидше за все, буде вимагати стабільного і довгострокового потоку саме такої зброї, яка зараз в дефіциті;⁷⁵⁴ Проїзд в купейних вагонах нефірмового потяга Київ-Лівів подорожчає...; Щоб з'ясувати, наскільки нехімічні залежності (ігроманія, комп'ютерна та телезалежність) вразили українську молодь, Державний Інститут розвитку сім'ї та молоді провів дослідження...;⁷⁵⁵ Чітко визначилися кілька напрямків неонтологічних досліджень;⁷⁵⁶ Благодійний фонд PIN-UP Foundation об'єднує волонтерів і професіоналів, неурядові організації та світову спільноту цінностями, направленими на розвиток України;⁷⁵⁷ чи справді наш реп неформатний чи просто поки що неякісний?;⁷⁵⁸ Після розблокування реєстру нерухомого майна ринок в Україні оживає: є певний попит, особливо з боку внутрішньо переміщених українців, разом з тим з'являється все більше пропозицій від продавців;⁷⁵⁹ Нижче наведено дані дослідження, виконаного соціологічною компанією InMind на замовлення міжнародної неприбуткової організації Internews.⁷⁶⁰

V. Групу прикметників з префіксом *не-* можна доповнити авторськими й розмовними новотворами: *ненаступальна радіостанція, неконтинентальна Європа, неінформаційний маркетинг*. Репрезентуючи прикметникові лексеми зі спеціалізованими новими значеннями, інколи автори подають у самому тексті пояснення розширення семантики: *некомуністична опозиція (не стимульована, не контрольована владою)* (Т. Возняк).⁷⁶¹

VI. Прикметники з префіксом *не-* активно функціонують у жаргонній молодіжній лексиці: *небашильовий* – недорогий; який не дає можливості заробити багато грошей: *Небашильова справа. Небашильова робота; неліквідний* – який вийшов з ужитку або не становить інтересу: *Вона ніяк не могла згадати, про що десь з місяць тому розмовляла із друзями. Колишніми, неліквідними, тими, що вийшли з обігу за незрозумілих обставин* (І. Карпа); *нехилий* – гарний, чудовий; такий, що викликає схвалення: *нехилий сценарій, нехилий словничок*.⁷⁶²

Узагальнення значення номінації є одним із виявів інтелектуалізації сучасної української мови. Такі узагальнені номінації виникають внаслідок нейтралізації експресивно-оцінних конотацій, нівелювання специфічних ознак, властивих термінологічним і професійним шарам українського лексикону. Прикладом лексики, яку активно залучено до процесу інтелектуалізації, можуть слугувати ряди похідних прикметників з префіксом *не-*,⁷⁶³ наприклад: *недержавний, некасовий, неконструктивний, неконтактний, нелегітимний, неолімпійський, неконституційний, недемократичний, непарламентський, нерейтинговий*.

⁷⁵¹ Костенко, с. 215.

⁷⁵² Костенко, с. 377.

⁷⁵³ ДТ, 13. 12. 2017.

⁷⁵⁴ ДТ, 25. 12. 2022.

⁷⁵⁵ АРСУН, с. 232.

⁷⁵⁶ Нові слова та значення: словник. К., 2009, с. 164.

⁷⁵⁷ НЧ, 11. 01. 2023.

⁷⁵⁸ УМ, № 114, 24. 06. 2006, с. 10.

⁷⁵⁹ НЧ, 17. 05. 2022.

⁷⁶⁰ Мороз, с. 169.

⁷⁶¹ Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. К., 2008, с. 132.

⁷⁶² Ставицька Леся. Український жаргон. Словник. К., 2005, с. 235-237.

⁷⁶³ Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. К., 2008, с. 125-128.

Прикметники з префіксом *не-* часто мають прагматичний ореол: *небанальний, негромадський, немильний, неперший, непомаранчевий, непочесний, непродавбельний*.⁷⁶⁴ *непочесну перемогу здобула новобудова*.⁷⁶⁵

Багатошаровість семантики прикметників з префіксом *не-*, їхню здатність у тексті вступати в парадигматичні відношення з широким спектром конкретних номінацій реалізовано в сучасній публіцистиці. Наприклад, антонімічні: *Що є зараз: «успішний успіх» формує красиві картинки життя оточення. Усе не таке, складне, болюче – тобто все неуспішне – відходить у тінь, а значить, недоступне соціуму;*⁷⁶⁶ *Існує безліч прямих і непрямих способів, як спотворити і подати в потрібному світлі справжні дослідження;*⁷⁶⁷ *Проте лише 11% респондентів змогли правильно визначити різницю між справжньою і неправдивою інформацією серед трьох представлених новин, а пересічно 10% не змогли навіть спробувати відповісти;*⁷⁶⁸ *Складається враження, що українське суспільство поділилося не на «регіони» і «помаранчевих», а на неканонічних і канонічних;*⁷⁶⁹ *Але за кілька тижнів до початку російського вторгнення неможливе стало можливим;*⁷⁷⁰ синонімічні: *Тим часом антивоєнні заяви були засуджені як непатріотичні та антиросійські;*⁷⁷¹ *Габермас каже, що хоча ці думки можуть адресуватися широкому загалу, але насправді вони ніколи не доходять до «низової», «неелітарної» публіки; Про існування сильної, нелівої, немаргінальної, демократичної опозиції доведеться забути на якийсь час; Його фільм – абсолютно неполіткоректний (антисемітський, антиказахський та антиамериканський водночас).*⁷⁷²

Сучасні словники засвідчують прикметники з префіксом *не-* з термінологічним, переносним і метафоризованим значеннями: *неемпіричний, неметричний, неспортивний, неолімпійський, неоптимальний, нетрадиційний, неформальний, неконструктивний, неперспективний, несинхронний*⁷⁷³ тощо. Серед новотворів є такі, які відповідають словотвірній нормі, однак, з погляду норми лексичної залишаються оказіональними: *невлауреачений, незахімічений, нерозгрішений*, деякі мають розмовний відтінок: *несовковий*.⁷⁷⁴ *...візуальна комунікація виглядає нормально, а не – перепрошую – як завжди у державних органів. Фейсбук, стт, твіттер, хештеги і людські шрифти, совковий стиль і зміст текстів.*⁷⁷⁵

Отже, на сучасному етапі функціонування української мови прикметникова словотвірна модель з префіксом *не-* виявляє свою доцільність і стійкість у мовній діяльності спільноти. На її активність безпосередньо впливає узагальнений, знівельований характер семантики, котрий розширює можливості використання цієї словотвірної моделі в текстах різного комунікативного спрямування. Словотворчий ресурс цієї словотвірної моделі становить закономірний результат розвитку й повноцінного функціонування в суспільстві, стійкості типологічних рис і відповідності чинних мовних норм реальному стану мовної політики.

⁷⁶⁴ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. К., 2017, с. 117.

⁷⁶⁵ Д, № 96, 16. 06. 2006, с. 18.

⁷⁶⁶ Мороз, с. 104.

⁷⁶⁷ Мороз, с. 129.

⁷⁶⁸ Мороз, с. 173.

⁷⁶⁹ АРСУН, с. 230.

⁷⁷⁰ ДТ, 25. 12. 2022.

⁷⁷¹ НЧ, 21. 04. 2022.

⁷⁷² АРСУН, 230-231.

⁷⁷³ ВТССУЛМ, 2009.

⁷⁷⁴ Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. К., 2017, с. 117.

⁷⁷⁵ НЧ, 24. 10. 2016.

Література:

1. АРСУН – Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 2013. 416 с.
2. ВТССУМ – Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
3. Д – газета «День» – day.kiev.ua.
4. ДТ – газета «Дзеркало тижня» – dt.ua.
5. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / Редкол.: О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. К.: Наук. думка, 1983. Т. 4: Н–П / Уклад.: Р. В. Болдирев та ін.; Ред. тому: В. Т. Коломієць, В. Г. Скляренко. 2003. 656 с.
6. ЖАДАН С. В. Ворошиловград: роман. Харків: Фоліо, 2012. 442 с.
7. КИСЛЮК Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
8. КЛИМЕНКО Н. Ф. Українська біологічна термінологія кінця ХХ – початку ХХІ ст.: Монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2017. 212 с.
9. КЛИМЕНКО Н. Ф., КАРПІЛОВСЬКА Є. А., КИСЛЮК Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: Монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. 434 с.
10. КОСТЕНКО Л. Записки українського самашедшого. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. 416 с.
11. КОЧЕРГА О., МЕЙНАРОВИЧ Є. Українсько-англійський словник термінів із префіксом *не-*. К.: Ін-т теоретичної фізики, 2000.
12. МОРОЗ ОКСАНА. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців / Оксана Мороз. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
13. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; уклали: Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. К.: Довіра, 2009. 271 с.
14. НЧ – журнал «Новий час» – nv.ua.
15. ПОЛЮГА Л. М. Словник українських морфем: понад 45000. / Л. М. Полюга. Вид. 3-є, допов. і випр. К.: Довіра, 2009. 554 с.
16. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ: Наукова думка, 1979. 406 с.
17. СТАВИЦЬКА ЛЕСЯ. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. К.: Критика, 2005. 496 с.
18. СУБТ – Словник української біологічної термінології. К.: ТОВ «КММ», 2012. 744 с.
19. СУМ: Словник української мови: В 11 томах. К: Наукова думка, 1970-1980.
20. УМ – газета «Україна молода» – umoloda.kyiv.ua.
21. УП – інтернет-газета «Українська правда» – pravda.com.ua.

MODERN

APPROACHES TO ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

**COLLECTIVE
MONOGRAPH
2023**

Modern approaches to ensuring sustainable development

Edited by Valentyna Smachylo
and Oleksandr Nestorenko

The University of Technology in Katowice Press, 2023

Editorial board :

Oksana Abramova – PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University (Ukraine)
Olha Blaha – PhD in Pedagogy, Associate Professor; Ivano-Frankivsk Educational
and Scientific Law Institute of the National University «Odesa Law Academy» (Ukraine)
Larysa Deynychenko – PhD in Psychology, Associate Professor,
Donbas State Pedagogical University (Ukraine)
Zoia Dikhtiarenko – PhD, Associate Professor,
University of the State Fiscal Service of Ukraine (Ukraine)
Inna Kulish – PhD, Associate Professor,
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University (Ukraine)
Alla Nerubasska – Doctor of Philosophy Science, Associate Professor,
Interregional Academy of Personnel (Ukraine)
Oleksandr Nestorenko – PhD, Academy of Silesia
Tetyana Nestorenko – PhD, Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University (Ukraine)
Aleksander Ostenda – Prof. AS, PhD, Academy of Silesia
Iryna Ostopolets – PhD, Associate Professor, Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine)
Valentyna Smachylo – Doctor of Economic Sciences, Professor,
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (Ukraine)
Svitlana Sytnik – Doctor in Psychology, Professor, State Institution
«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»
Iryna Yemchenko – Doctor of Sciences, Professor, Lviv Polytechnic National University (Ukraine)

Scientific reviewers :

Liudmyla Bezuhla – Doctor of Sciences, Professor, Dnipro University of Technology (Ukraine)
Nadiya Dubrovina – CSc., PhD, Associate Professor,
Bratislava University of Economics and Management (Slovakia)
Mariia Kazanzhy – Doctor of Psychological Sciences, Professor, State Institution "South Ukrainian
National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky" (Ukraine)

The authors bear full responsible for the text, data, quotations, and illustrations.

Copyright by Academy of Silesia, Katowice, 2023

ISBN 978-83-965554-8-9

DOI: 10.54264/M020

Editorial compilation

The University of Technology in Katowice Press
43 Rolna str., 40-555 Katowice, Silesia Province, Poland
tel. (32) 202 50 34; fax: (32) 252 28 75
email: kontakt@wydawnictwo.wst.pl
www.wst.pl, www.wydawnictwo.wst.pl

TABLE OF CONTENTS:

Preface	7
Part 1. General Aspects of Ensuring Sustainable Development in Education	8
1.1. The use of competency-based approach to learning as a directive for implementing the concept of sustainable development of academic education in Ukraine	8
1.2. European legal framework for education for sustainable development: implementation in Sweden	18
1.3. Sustainable development and quality of life: analysis of socioeconomic reality	26
1.4. Implementation in the educational process a systematic approach to teaching the principles of sustainable development	33
1.5. Political street-art: an example of using historical and sociological approach for explanation neoteric phenomenon	42
1.6. Integrative and interdisciplinary approach to the formation of vocational competence of future specialists while professional training	48
1.7. Composite materials for sustainable development and electromagnetic safety of biological and technical objects	54
1.8. System with adaptive management of the firm determination of profit using deep learning and formation of protected data	63
1.9. Principles of assessment during online learning in general secondary education institutions	75
1.10. Internal control and assessment of the quality of education in general secondary education institutions	82
1.11. The role of STEM education in providing sustainable development	88
1.12. Spring flood prevention	95
1.13. Relational data storage design for academic MOOC-platform	106
1.14. Pedagogical features of the application of modern educational technologies in the process of education of students	113
1.15. European experience of pedagogical innovation marketing in the market of educational services	120
1.16. Formation of a positive image of an educational institution: modern dimensions	132
1.17. Features of organizing the process of personnel motivation in current conditions	141
1.18. An interdisciplinary approach to the security of modern energy	148
1.19. Principles of developing pedagogical skillfulness of teachers of general education disciplines	156
1.20. Project technologies in modern education	164
1.21. Ukraine's victory in the war with the russian federation, as evidence of the dominance of democracy and freedom in today's globalized world	170

1.22. Education for sustainable development: current challenges of Ukraine	182
1.23. Formation of innovative management activity of the head of the educational institution	197
1.24. Teacher education for sustainable development: overview of university teachers' professional digital competence	206
1.25. Organization of distance education – the main component of the professional training of future younger bachelors	214
1.26. Education of students based on the principles of sustainable development education	220
1.27. Digital technical means of learning – as the main component of the man-made environment in conditions of sustainable development	230
1.28. The role of education and science in the development of a sustainable society during military aggression	239
1.29. Education in conditions of full-scale war: the need for an interdisciplinary approach to develop speech competence	243
1.30. Factors initiating interdisciplinary approach to advanced education for sustainable development	250
1.31. Scientific potential of Ukrainian universities in times of war: challenges and opportunities	255
Part 2. Social, Psychological and Pedagogical Aspects of Ensuring Sustainable Development in Education	262
2.1. Application of digital technologies for bilingual physics education organizing	262
2.2. The formation of the English language competence skills by means of the use of feature films	274
2.3. Organization of a rescue action in a situation earthquake	285
2.4. Categorical profile of servicemen with TBI	295
2.5. Analysis of key problems of patients with spinal cord injuries at the level of structure, function and activity and methods of their assessment	310
2.6. Establishing of the spirituality of the youth – historiosophical approach	320
2.7. Activity of the adjectival word-formation model with the prefix ne- in the modern Ukrainian language	326
2.8. Dementia as a global medical and social problem of humanity	332
2.9. The main factors of the introduction of inclusion in the education of Ukraine at the beginning of the 21st century	339
2.10. Theoretically empirical analysis of features experiencing loneliness in adulthood	349
2.11. Theoretical foundations of a healthy environment in the aspect of sustainable development education	360
2.12. The use of modern information technologies as a means of developing children's cognitive interests	373

2.13. Modern Ukrainian wartime song: social and humanitarian aspects	380
2.14. Conceptual approaches to the organization of speech therapy support for early age children with cerebral palsy in modern educational conditions in Ukraine	387
2.15. Neuropsychological foundations of emotional self-regulation in teenage years and adolescent age	400
2.16. Current aspects of psychological and pedagogical support of speech development of personality during preschool childhood	405
2.17. The use of blood group phenotypes (ABO) to determine and assess the potential motor abilities of a person	411
2.18. Peculiarities of the use of artistic words in the formation of emotional and evaluative vocabulary of older preschool children	417
2.19. Principles of city-planning development strategy of Odesa City and current problems of protection of the historical city	426
2.20. The use of fairy tales by Vasil Sukhomlynsky in the education of the moral personality of preschool students	431
2.21. Theoretical aspects of the problem of formation of communicative experience in children with special educational needs	437
2.22. Terminological sources in the internet and terminological competence	444
2.23. Socio-pedagogical aspects of ensuring sustainable development in education	454
2.24. Psychoanalysis and patriotic education in modern Ukrainian pedagogy	469
2.25. Art therapy as a condition for the formation of axiological competence: pedagogical aspect	478
2.26. Electronic training of life safety and the basics of labor protection for future teachers of labor education and technology using the computer system Collaborator	484
Part 3. Features of Ensuring Sustainable Development in Professional Education	495
3.1. Nanoqualified: what are the necessary competencies of specialists in the field of nanomaterial science?	495
3.2. Improving the training of professionals in the tourism industry on the basis of according to world experience in the use of innovative approaches to design learning outcomes	504
3.3. The concept tree in the classical and contemporary English short stories: stylistic and pragmatic aspects	515
3.4. Application of the principles of sustainable development in the system of school geographic education	520
3.5. Innovation marketing and sustainable development in sports	528
3.6. Remote and mixed training of future nanoengineers. How is that possible?	532
3.7. Transformation in pharmacy education: alignment of postgraduate pharmacy curricula with EU competency standards	539

3.8. Peculiarities of formation of educational programs, their implementation and scientific-methodical support in higher education institutions of artistic profile of Ukraine	548
3.9. Development of teachers' reflection in professional training	555
3.10. The use of video in distant teaching of history: theoretical and practical issues	564
3.11. Methodology of critical thinking in the study of legal disciplines	572
3.12. Formation of future artists in the process of the museum and gallery affairs and exhibition activities studying	578
3.13. The current situation and prospects of education in the field of preventing and combating corruption in Ukraine	584
3.14. Project activity of a social pedagogue: experience and prospects	590
3.15. The problem of forming the national consciousness of the future choreographer in the process of studying at the ZVO	596
3.16. Theatrical play activity as a means of developing creative abilities of gifted preschool children	610
3.17. Conceptual transition to the problem of the essence of musical thought	618
3.18. Environmental consciousness and subjective well-being of students of humanitarian and natural-mathematical profiles	626
3.19. Historical periods and tendencies of development of music education of Podillia region at the end of XIX – beginning of the XX century	636
3.20. Current development trends of music and pedagogical education	642
3.21. Formation of professional competence of future pharmacists	652
3.22. Education for sustainable development in the training of future specialists in physical culture and sports	657
Annotation	666
About the authors	690

ABOUT THE AUTHORS

Part 1. GENERAL ASPECTS OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN EDUCATION

1.1. Viktoriia Akmen – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

Svetlana Sorokina – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

Marianna Pavlyshyn – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

1.2. Viktoriia Chorna – Scientific Researcher, Sodertorn University, Stockholm, Sweden

1.3. Nataliia Danylevych – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

Svetlana Rudakova – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

Liudmila Shchetinina – PhD in Economics, Associate Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

1.4. Hanna Hrinchenko – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy, Kharkiv, Ukraine

Oksana Kovtun – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

Volodymyr Mykolaiko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

1.5. Eduard Kliuienko – PhD in Sociology, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

1.6. Julia Kovalenko – PhD, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Physical Culture, Kharkiv, Ukraine

1.7. Vladimir Lebedev – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine

Denis Miroshnichenko – Doctor of Technical Sciences, Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine

Tetyana Tykhomyrova – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine

1.8. Mariia Nazarkevych – Doctor of Technical Sciences, Professor, Institute of Computer Science and Information Technologies Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Vasyl Lytvyn – Doctor of Technical Sciences, Professor, Institute of Computer Science and Information Technologies Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Hanna Nazarkevych – PhD Student, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

1.9. Oleksandr Radkevych – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

1.10. Oleksandr Radkevych – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

1.11. Yuliia Vasylieva – PhD of Agricultural Sciences, Associate Professor, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

Inna Shvydenko – PhD of Agricultural Sciences, Associate Professor, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

Yana Koshelyaeva – PhD of Agricultural Sciences, Assistant, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

1.12. Wladyslaw Wornalkiewicz – dr inż., prof. WSZiA – The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, Opole, Poland

1.13. Kateryna Yalova – PhD of Technical Sciences, Associate Professor, Dniprovsky State Technical University, Kamyanske, Ukraine

1.14. Oksana Abramova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Viktor Burdun – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Luhansk, Poltava, Ukraine

Viktoriya Vdovenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

1.15. Olena Bieliaieva – PhD of Public Administration, Lecturer, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

Andriy Kravchenko – PhD Student, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

1.16. Galyna Buchkivska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Honored Artist of Ukraine, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

Valentyna Baranovska – PhD of Pedagogical Sciences, Professor, Honored Artist of Ukraine, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

Valentyna Greskova – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Honored Artist of Ukraine, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

1.17. Lyubov Vozna – PhD in Economics, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Oksana Melnyk – PhD in Economics, Associate Professor, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

1.18. Vasyl Gorbachuk – Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Senior Research Associate, V. M. Glushkov Institute of Cybernetics National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Maksym Dunaievskiy – PhD of Physical and Mathematical Sciences, V. M. Glushkov Institute of Cybernetics National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Seit-Bekir Suleimanov – PhD of Physical and Mathematical Sciences, V. M. Glushkov Institute of Cybernetics National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

1.19. Maryna Kabysh – PhD in Philology, Doctoral Student, Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

1.20. Oksana Kudria – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

1.21. Lesya Kyslyak – PhD in Philology, Senior Lecturer, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Law Institute of the National University «Odesa Law Academy», Ivano-Frankivsk, Ukraine

Ivan Koval – PhD of Political Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Law Institute of the National University «Odesa Law Academy», Ivano-Frankivsk, Ukraine

1.22. Valeriy Mykhaylenko – PhD in Chemistry, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Viacheslav Andreychouk – PhD, Professor, University of Warsaw, Warsaw, Poland

Mykola Blyzniuk – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Kosiv Centre of Civic Initiative, Kosiv, Ukraine

1.23. Stepan Nedilsky – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Lyudmyla Matsuk – PhD of Pedagogical Sciences, Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Tetiana Bakumenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

1.24. Larysa Petrenko – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziazuiun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Olena Zelikovska – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

1.25. Lyudmyla Petrenko – Lecturer, Novokakhovski Polytechnic Professional Collegellege Odesa Polytechnic National University, Nova Kakhovska, Ukraine

Vadim Sanin – Lecturer, Novokakhovski Polytechnic Professional Collegellege Odesa Polytechnic National University, Nova Kakhovska, Ukraine

Yuliia Morozova – Lecturer, Novokakhovski Polytechnic Professional Collegellege Odesa Polytechnic National University, Nova Kakhovska, Ukraine

1.26. Lina Rybalko – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National University «Yuri Kondrautyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine

Tatiana Yopa – Senior Lecturer, National University «Yuri Kondrautyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine

Tetiana Hulko – Lecturer, National University «Yuri Kondrautyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine

1.27. Mykola Sadovyi – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Dmytro Somenko – PhD of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Olena Tryfonova – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

1.28. Alexander Sklyarenko – Scientific Researcher, Lashkaryov Institute of Semiconductor Physics National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

1.29. Anastasia Syomina – PhD Student, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

1.30. Larysa Trefilova – Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Scientific Researcher, Professor, National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

Oieksii Lebedynskiy – PhD of Physical and Mathematical Sciences, Scientific Researcher, State Scientific Institution “Institute for Single Crystals” of National Academy of Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

Marianna Goroneskul – Scientific Researcher, Lecturer, National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

1.31. Natalia Tsybuliak – PhD in Psychology, Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Hanna Lopatina – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Yana Suchikova – Doctor of Technical Sciences, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Tetyana Nestorenko – PhD in Economics, Associate Professor, Professor AS, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Part 2. SOCIAL, PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN EDUCATION

2.1. Alla Bovtruk – PhD of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Iryna Slipukhina – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National Center "Junior Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine

Nataliia Kurylenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kherson State University, Kherson, Ukraine

Sergii Mienailov – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

2.2. Olga Radziivska – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine

Svitlana Ryzhkova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine

Svitlana Siechka – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine

2.3. Wladyslaw Wornalkiewicz – dr inż., prof. WSZiA – The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, Opole, Poland

2.4. Oksana Bepalova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

Vadym Pats – Master's Student, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Physical Therapist Assistant, Chernihiv City Hospital No. 4, Chernihiv, Ukraine

2.5. Oksana Bepalova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Ukraine

Andrii Sitovskiy – PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

Oleksii Blazhko – Master's Student, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, Physical Therapist Assistant, Chernihiv City Hospital No. 4, Chernihiv, Ukraine

2.6. Olha Blaha – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Law Institute of the National University «Odesa Law Academy», Ivano-Frankivsk, Ukraine

2.7. Natalia Vekua – PhD in Philology, Associate Professor, National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine

2.8. Viktoriia Horoshko – PhD of Medical Sciences, Associate Professor, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, Ukraine

Andrii Horoshko – Master, "Workconsult" Group, Poltava, Ukraine

2.9. Valeriia Hryhorenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

Olha Rasskazova – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

- 2.10. Oksana Davydova** – PhD in Psychology, Senior Lecturer, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy University, Kremenchuk, Ukraine
Olga Litvinova – PhD in Psychology, Associate Professor, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy University, Kremenchuk, Ukraine
- 2.11. Serhiy Dudko** – PhD of Pedagogical Sciences, Head's Assistant, Poltava Academy of Continuing Education named after M. V. Ostrogradskiy, Poltava, Ukraine
- 2.12. Natalia Zakharasevych** – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
- 2.13. Liliia Kachurynets** – Senior Lecturer, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine
- 2.14. Svitlana Konoplyasta** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ukrainian State Dragomanov University, Kyiv, Ukraine
Alina Synytsya – PhD Student, Senior Lecturer, Ukrainian State Dragomanov University, Kyiv, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine
- 2.15. Yuliia Korotsinska** – Senior Lecturer, Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine
Iryna Ostopolets – PhD in Psychology, Associate Professor, Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine
- 2.16. Olexandra Kuzenko** – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
Tetiana Kudiarska – PhD of Pedagogical Sciences, Lecturer, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
Nadiia Kravets – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
- 2.17. Andrei Makarenko** – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine
Viktoriya Yakovenko – PhD of Medical Sciences, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine
Mykhailo Abramov – Master's Student, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine
- 2.18. Lyudmyla Matsuk** – PhD of Pedagogical Sciences, Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
- 2.19. Nataliia Melnyk** – PhD in Architecture, Associate Professor, Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
Volodymyr Yarovyi – PhD in Architecture, Associate Professor, Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
Anna Demenko – Assistant, Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odesa, Ukraine
- 2.20. Olha Nehriy** – Lecturer, Bohdan Khmelnytskyi Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine
Maryna Boiko – Student, Bohdan Khmelnytskyi Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine

2.21. Maryna Omelchenko – Doctor in Psychology, Associate Professor, Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine

Inna Svitlychna – Teacher-Organizer, Kramatorsk Special Secondary School – Boarding School of I-II degrees № 18 of Donetsk Regional, Kramatorsk, Ukraine

2.22. Tetiana Petrova – PhD in Philology, Associate Professor, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

2.23. Nataliia Saiko – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National University “Yuri Kondrautyuk Poltava Polytechnic”, Poltava, Ukraine

Tetiana Borsuk – PhD Student, National University “Yuri Kondrautyuk Poltava Polytechnic”, Poltava, Ukraine

Serhii Diachenko – Master of Social Pedagogic, Teacher, Secondary School #30 Poltava City, Poltava, Ukraine

2.24. Nadiia Senovska – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

Iryna Nestaiko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

2.25. Iryna Trunova – PhD Student, Khmelnytskyi Academic Regional Puppet Theater, Khmelnytskyi, Ukraine

2.26. Iryna Shymkova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Svitlana Tsvilyk – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Vitalii Hlukhaniuk – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Part 3. FEATURES OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PROFESSIONAL EDUCATION

3.1. Iryna Bardus – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Sergii Kovachov – Researcher, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Yana Suchikova – Doctor of Technical Sciences, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

3.2. Sergiy Tsviliy – PhD in Economics, Associate Professor, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zaporizhzhia, Ukraine

Darya Gurova – PhD in Geography, Associate Professor, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zaporizhzhia, Ukraine

Olena Zhilko – PhD in Economics, Associate Professor, National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Zaporizhzhia, Ukraine

3.3. Oleksandr Yemets – PhD in Philology, Professor, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine

3.4. Lesia Zastavetska – Doctor in Geography, Professor, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

Oksana Semehen – PhD in Geography, Associate Professor, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

Taras Zastavetskyi – PhD in Geography, Associate Professor, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

3.5. Stanislav Zavodovskyi – PhD, National Sports Complex Olimpiysky, Kyiv, Ukraine

3.6. Iryna Bardus – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Sergii Kovachov – Researcher, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Yana Suchikova – Doctor of Technical Sciences, Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

Tamara Makarenko – PhD in History, Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk, Ukraine

3.7. Natalia Bilousova – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Shupyk National Healthcare University of Ukraine, «KROK» University, Kyiv, Ukraine

3.8. Anna Bokshan – Deputy Rector, Transcarpathian Academy of Arts, Uzhgorod, Ukraine

3.9. Natalia Dmitrenko – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Oksana Voloshyna – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Maryna Popovych – Teacher, Municipal Institution “Vinnytsia Lyceum No. 6”, Vinnytsia, Ukraine

3.10. Olha Zabudkova – PhD in History, Associate Professor, Luhansk Taras Shevchenko National University, Poltava, Ukraine

3.11. Snizhana Koropetska – PhD in Law, Associate Professor, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Law Institute of the National University «Odesa Law Academy», Ivano-Frankivsk, Ukraine

3.12. Petro Kuzenko – PhD of Art Studies, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Arts of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Julia Popeniuk – PhD of Art Studies, Lecturer, Educational and Scientific Institute of Arts of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Volodymyr Kindrachuk – Lecturer, Educational and Scientific Institute of Arts of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

3.13. Kateryna Kulyk – PhD in Law, Associate Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine

3.14. Nataliia Kucher – PhD Student, Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine

3.15. Svitlana Lavrynenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine

3.16. Nadiia Lazarovych – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pedagogical Institute of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

3.17. Iryna Mazur – PhD of Art Studies, Associate Professor, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

3.18. Iryna Munasyanova-Motyash, – PhD in Biology, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Psychology and Social Work of the T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", Chernihiv, Ukraine

Victoriya Dyachenko – PhD in Psychology, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Psychology and Social Work of the T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", Chernihiv, Ukraine

3.19. Vira Naida – PhD of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

3.20. Inna Pashchenko – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine

3.21. Oleh Samborskyi – PhD of Pharmaceutical Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

3.22. Halyna Tsyhura – PhD in Agricultural Sciences, Associate Professor, T. G. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", Chernihiv, Ukraine

